

"Per molts": la cultura de l'adhesiu sobre els missals

Dm, 9/05/2017 per Catalunya Religió

(Bernabé Dalmau) Ara que ja han transcorregut unes dies des de la [introducció](#) de les paraules "per molts" sobre el vi en el relat de la institució de l'eucaristia, és bo de retre homenatge a l'equip de monjos de Montserrat, la majoria ja traspassats, que la tardor de 1964 publicaren un "Missal català-llatí" pulcrament editat a Andorra per l'Editorial Casal i Vall. Fou un bell complement de l'edició d'uns volums de la Bíblia que, començant pel mític "Nou Testament" de 1961, oferien ara, en un llenguatge igualment correcte i senzill, el Missal.

El moment en què aparegué i la qualitat de les versions motivaren que el seu contingut fos reprès en fascicles de format de llibre d'altar per a ús de la litúrgia en català a partir del març de 1965 durant una colla d'anys. El mèrit és dels bisbes **Pont i Gol**, **Masnou** i **Jubany**, que es van moure per tal que la litúrgia a Catalunya se celebrés en català, cosa que no era evident per a la resta de la Conferència Episcopal Espanyola acabada de crear. El fet és que els nostres prelatos no sols autoritzaren oficialment la versió de Montserrat sinó que procuraren que fins a finals del segle XX la llengua catalana tingués plena autonomia en matèria litúrgica i s'hi editessin puntualment tots els llibres per al culte.

Aquell missalet ja pogué incorporar la versió oficial de l'Ordinari de la Missa, elaborada bàsicament pels pares **Pacià Garriga** i **Jordi Pinell**. D'aquest darrer és l'elegant versió del Cànon Romà, que no es pogué proclamar en llengua vernacle fins la tardor de 1967. Fou aleshores que la nova versió optà, en les paraules sobre el vi, pels mots "per tots els homes" que hem emprat fins ara, fórmula evidentment poc catalana (nosaltres diem, senzillament, "per tothom" i, de retop, estalviem la qüestió de "tots els homes i totes les dones").

"Per una gran multitud"

El missal de Montserrat donava la versió "per una gran multitud". És clar que el "gran" era un afegit ampul·lós, però deixava oberta la correcta interpretació bíblica d'universalitat. Una interpretació que, a fi de comptes, és la que ara vol significar l'expressió "per molts"; en la seva literalitat, a través del grec i del llatí, ens ha arribat del pensament semític. Aquells anys que les instàncies romanes respectaven més el geni de cada llengua, si la traducció de les paraules consecratòries del missalet s'hagués mantingut potser no tindríem el desconcert catequètic motivat pel [canvi](#) del "per molts" des del passat Diumenge de Rams

Desconcert que ja es preveia des que el 2006 el papa Benet volgué que en el futur les noves edicions incorporessin aquesta literalitat calcada del llatí. Ell mateix n'hagué de donar raonaments detallats en [una carta als bisbes alemanys](#); aquests mesos han hagut d'aparèixer explicacions en subsidis intencionalment aclaridors, però, de fet, recargolats. Ha passat més d'una dècada des d'aquella decisió papal i encara tardarem anys a tenir una nova edició catalana del missal d'altar. ¿Per què la premsa a homologar la nostra litúrgia al moment de la publicació de l'edició castellana? ¿No havíem sentit més d'una vegada, durant el Concili Provincial de 1995, que la Tarraconense actuava de fet com una autèntica conferència episcopal? ¿Hem d'anar sempre a remolc del centre de la Península i, aquests dies, practicar la cultura de l'adhesiu sobre els missals?

Traducció desafortunada

Amb tants anys de marge, ¿no hauria estat oportú consultar el nostre Institut d'Estudis Catalans abans d'implantar una fórmula discutible, consulta que va fer al seu temps la generació precedent en el cas de l'"entregat per vosaltres"? Essent les coses així, no és estranya la declaració contundent del filòleg i acadèmic, i ara president de l'Associació Bíblica de Catalunya, **Joan Ferrer i Costa**: "El problema no és pas el que vol dir en grec i llatí, sinó la solució que s'ha imposat per al català... És desafortunada perquè en català no se sap què vol dir (per raó que no hi ha cap precedent en el context que permeti determinar-ne el sentit)".

Les mateixes setmanes d'aquestes declaracions, dos cristians d'ideologia gairebé oposada, **Antoni Puigverd** i **Josep Miró i Ardèvol**, han coincidit a pronunciar-se sobre el catolicisme a casa nostra, l'un en una cèlebre [conferència](#) als Caputxins de Pompeia i l'altre en el [diari](#) més conegut de Barcelona. Vénen a dir, entre moltes coses, que Catalunya és el país més laïcitzat del món, perquè l'Església que en un altre moment empenyia els canvis polítics i culturals, no els liderava, feia de comparsa i ara ens trobem on ens trobem.

No voldria entrar en aquest debat, en el qual els autors matisen molt. Però esmento el fet perquè la minúcia o no tan minúcia litúrgica que he anat comentant és una mostra d'una certa tendència a ghetto autosuficient que ja ara impedeix que la nostra Església catalana tingui la incidència en la societat civil que hom n'espera.

Bernabé Dalmau és litúrgista i monjo de Montserrat